

SXEDIO.F3B

14.6.1942: ΤΟ ΑΚΕΛ ΜΕ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΟΥ ΣΤΟΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗ ΖΗΤΕΙ ΟΠΩΣ ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΑΠΟΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΟΧΙ ΜΗ ΜΩΑΜΕΘΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΩΑΜΕΘΑΝΙΚΑ ΤΟΥΡΚΙΚΑ

Ενας άλλος τομέας στον οποίο το ΑΚΕΛ αναμίχθηκε και πήρε θέση ήταν το θέμα της Παιδείας.

Στις **14** Ιουνίου δημοσιεύσαν στον "Ανεξάρτητο", εκφραστικό όργανο του ΑΚΕΛ, υπόμνημα του Κόμματος στον Κυβερνήτη με το οποίο ζητούσε όπως τα σχολεία αποκαλούνται ελληνικά και όχι μη μωαμεθανικά ή Χριστιανικά και τα μωαμεθανικά τουρκικά.

Ζητούσε ακόμα όπως ο καταρτισμός των δασκάλων γίνεται στην ελληνική γλώσσα αντί στην αγγλική, της οποίας όμως δσεν ζητούσε την κατάργηση.

Αναφερόταν στο υπόμνημα:

"Εξοχώτατε,

Το Ανορθωτικόν Κόμμα του Εργαζομένου Λαού (ΑΚΕΛ), στηριζόμενον επί των φιλελευθέρων δημοκρατικών αρχών, των διακηρυχθεισών κατά την ιστορικήν συνάντησιν του Ατλαντικού και πιστεύον εις τον σεβασμόν, τον οποίον ο βρετανικός λαός κατά παράδοσιν τρέφει προς τας αρχάς αυτάς, επιθυμεί να υποβάλη προς Υμάς το υπόμνημα τούτο επί της Παιδείας του τόπου με την βεβαιότητα ότι θα τύχη ευμενεστάτης εκ μέρους Υμών υποδοχής.

1. Είναι, Εξοχώτατε, περίεργον, ότι επί πολύν καιρόν τα σχολεία των δύο μεγαλυτέρων της Νήσου συνοίκων στοιχείων του ελληνικού και του τουρκικού κατά πρωτάκουστον τρόπον εχαρακτηρίζοντο παρά του Γραφείου Παιδείας τα μεν ως Μωαμεθανικά τα δε ως μη Μωαμεθανικά.

Από τινος χρόνου, όμως, χωρίς ννα επέλθη καμμιά των όρων μεταβολή, τα μεν εξακολουθούν να λέγωνται όπως και πρότερον Μωαμεθανικά, τα δε ετροποποιήθησαν εις Ορθόδοξα Χριστιανικά ως εάν

επρόκειτο περί θρησκευτικών σεμιναρίων.

Των Ελληνικών κοινοτήτων τα σχολεία δεν δύνανται παρά να είναι και λέγονται πρωτίστως και κυρίως Ελληνικά, Εξοχώτατε, και όχι Ορθόδοξα Χριστιανικά, όπως και των τούρκων τουρκικά και όχι Μωαμεθανικά.

Είναι φανερόν ότι οι νομικοί χαρακτηρισμοί ή όροι δεν συμβιβάζονται ποσώς προς την ακριβολογίαν η οποία είναι ομολογουμένως αγγλική αρετή. Και εάν μεν η επικράτησις των όρων οφείλεται εις ολιγωρίαν προς την ακριβολογίαν, θεωρούμεν απαραίτητον να τύχη πλέον της απαιτούμενης προσοχής και διόρθωσης, εάν όμως οφείλεται εις σκοπούς και λόγους πολιτικούς όπως φοβούμεθα ότι συμβαίνει, τότε ας μας επιτραπή να υποβάλωμεν ότι η ακολουθηθείσα τακτική είναι κατ' αρχήν εσφαλμένη.

Αι λέξεις δεν μεταβάλλωσι την ουσίαν των πραγμάτων. Μόνον την δηλώνουν ποίαι είναι, αι λέξεις αυτάί χρησιμοποιούμεναι κατά την τελευταίαν δεκαετίαν απεδείχθησαν ατελεσφόρητοι. Δεν υπολείπεται παρά η αναγνώρισις της εθνικής υποστάσεως των δύο μεγάλων στοιχείων της νήσου και διά της επί το ορθώτερον τροποποιήσεως της επωνυμίας των σχολείων μας.

Οιαδήποτε εμμονή εις την παλαιάν τακτικήν προδίδει περιφρόνησιν προς την διακήρυξιν του Ατλαντικού και ανευλάβειαν προς τας δημοκρατικάς αρχάς, υπέρ των οποίων ο Βρετανικός λαός διά του στόματος του Πρωθυπουργού που διεκήρυξεν ότι αγωνίζεται.

Εμπιστευμένος Υμείς Εξοχώτατε, με την διακυβέρνησιν της Νήσου ταύτης και εντεταλμένος όχι απλώς να διοικήσετε αλλά και να κρατήσετε υψηλά το γόητρον των φιλελευθέρων ιδεών του Βρετανικού Λαού, είμεθα βέβαιοι ότι δεν θα επιτρέψετε να συνεχισθή εκείνο το οποίον αποτελεί παραγνώρισιν υψίστων δικαιωμάτων του Λαού της νήσου και κόλαφον κατά της διακηρύξεως της Κυβερνήσεως την οποίαν αντιπροσωπεύετε, αλλά θα δώσετε εντολήν εις το οικείον Τμήμα όπως του λοιπού

των μεν ελληνικών κοινοτήτων τα σχολεία καλούνται ελληνικά, των δε Τουρκικών Τουρκικά.

2. Είναι εκτός πάσης αμφιβολίας ότι το όλον εκπαιδευτικόν μας σύστημα χρήζει γενικωτέρας και ριζικωτέρας μεταβολής διά να τεθή επί υγιεστέρων βάσεων και δημοκρατικών αρχών. Το ισχύον σύστημα είναι ασφυκτικώς συγκεντρωτικόν. Είναι ανάγκη οι διδάσκαλοι της Κατωτέρας Παιδείας να αποκτήσουν περισσοτέραν ελευθερίαν και πρωτοβουλίαν εν τη ασκήσει του υψηλού επαγγέλματος των διά τα εκπαιδευτικά μας ζητήματα και να αποτελώσι σπουδαίον αν μη τον σπουδαιότερον παράγοντα εις την ανάπτυξιν την εξέλιξιν και της εκάστοτε προσαρμογής της Παιδείας του τόπου προς τας ανάγκας αυτού.

3. Η Οργάνωσις των λειτουργών της Μέσης Παιδείας πρέπει πλέον παντί τρόπω να ενθαρρυνθή, ιδία προς βελτίωσιν της Παιδείας. Η παρεμβολή δυσκολιών εις την λειτουργίαν της Διδασκαλικής Οργάνωσεως και η παραγνώρισις της από μέρους του γραφείου της Παιδείας, δεικνύουν πολύ ολίγον σεβασμόν προς την τάξιν εκείνην, εις την οποίαν είναι ανατεθειμένα η δημιουργία των αυριανών πολιτών.

4. Καλυτέρα δεν είναι η σύστασις του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου. Η πηγή του κακού προέρχεται από την όλη σύνθεσιν του γραφείου της Παιδείας και την σύστασιν του εκπαιδευτικού Συμβουλίου διοριζομένου εκ προσώπων ως επί το πλείστον ξένων προς τα εκπαιδευτικά ζητήματα. Η τακτική αυτή επί λεπτοτάτων ζητημάτων παιδαγωγικής έφερεν ως αποτέλεσμα όπως καταστήσωσι τον διδάσκαλον άψυχον όργανον. Προσέτι, η σκιώδης εξουσία του εκπαιδευτικού Συμβουλίου επί των καθ' αυτό εκπαιδευτικών ζητημάτων δεν του παρέχει καθόλου πεδίον δράσεως και καθιστά τελείως άχαρι το έργον του, η δε σύνθεσις του εφ' όσον δεν αντιπροσωπεύονται εις αυτό οι διδάσκαλοι, οι μάλλον παντός άλλου δηλαδή ενδεδειγμένοι και υπεύθυνοι, θα είναι σταθερά αφορμή ελλειπούς και ανεπαρκούς

δράσεως.

5. Εκείνο, όμως εις το οποίον το ΑΚΕΛ ιδιαιτέρως επιθυμεί να επισύρη την προσοχήν της Υμετέρας Εξοχότητος είναι ο καταρτισμός των διδασκάλων και η βάσις της εκπαιδεύσεως του τόπου.

Και εις τα δύο αυτά σημεία το Γραφείον Παιδείας, ενήργησε πάντοτε με προκλητικήν περιφρόνησιν, τόσο προς τας ιστορικές παραδόσεις, τον πολιτισμόν και την εθνική αξιοπρέπειαν των κατοίκων της Νήσου, όσον και προς το καλώς νοούμενον συμφέρον της Παιδείας και των τροφίμων των σχολείων μας.

Τοιουτοτρόπως οι διδάσκαλοι μας αποστέλλονται εις τα ελληνικά χωρία της Νήσου να διδάξουν τους ελληνόπαιδας την ελληνικήν γλώσσαν αφού παρεσκευάσθησαν προς τον σκοπόν τούτο επί διετίαν εις την αγγλικήν.

6. Η αγγλική γλώσσα ως μέσον διδασκαλίας είναι χωρίς άλλο απαραίτητος εις αποίας όπως αι Αφρικανικάί των οποίων οι κάτοικοι στερούνται γλώσσης πλουσίας και επαρκούς, διά τας ανάγκας της παιδαγωγικής, η οποία επιδιώκει να εισαγάγη τον τρόφιμον της εις όλα τα αγαθά, υλικά και πνευματικά του συγχρόνου πολιτισμού.

Προκειμένου όπως περί των συνοίκων στοιχείων του Κυπριακού Λαού δεν συμβαίνει το ίδιον διότι ανήκουν εις εθνικάς ομάδας των οποίων η μεν μία η Τούρκική από μακρού χρόνου εισήλθε εις την Ευρώπην υπέστη την επίδραση των λαών της και του πολιτισμού της ανάπτυξης κατ' ανάγκην γλωσσικόν πλούτον ανάλογον, η δε άλλη η ελληνική υπήρξεν ο πρώτος δημιουργός και θεμελιωτής του συγχρόνου πολιτισμού. Οι Έλληνες, ως γνωστόν, έχουν παράδοσιν μακράν και ιστορίαν υπέροχον, η δε γλώσσα των όχι μόνον είναι γλώσσα τόσον πλούσια και τελεία, ώστε εις αυτήν όχι μόνον εγράφησαν έργα αιώνια αριστουργήματα, διά των οποίων ανεπτύχθησαν πνευματικώς και εκαλλιεργήθησαν ψυχικώς όλοι οι λαοί της Ευρώπης, αλλά συγχρόνως εις αυτήν οι νεώτεροι επιστήμονες προστρέχουν διά την εξεύρεσιν

όρων χάριν των αναγκών της επιστήμης των.

Οι Έλληνες της Κύπρου ανήκοντες εις τοιούτον Έθνος δεν είναι δυνατόν να μη θεωρούν περιφρόνησιν εσχάτην και καταπάτησιν δικαιωμάτων στοιχειωδεστάτων, όταν τους επιβάλλουν να μορφώνουν η τους διδασκάλους των τέκνων των εις γλώσσαν άλλην από την ιδικήν των.

Αλλά και οι ίδιοι οι διδάσκαλοι όταν μορφώνονται εις γλώσσαν ξένην είναι πολύ φυσικόν να μη συνειδητοποιούν εκείνα, τα οποία διδάσκονται και τα οποία ασφαλώς θα είχαν αλλοίαν επ' αυτών επίδρασιν και θα τους έκαμναν εντύπωσιν βαθυτάτην εάν τους παρείχοντο εις την γλώσσαν των γονέων και των αδελφών των.

7. Δεν εισηγούμεθα με αυτό την κατάργησιν της διδασκαλίας της Αγγλικής, η οποία με τους αναπτυχθέντας δεσμούς μεταξύ Αγγλικού και Ελληνικού Έθνους είναι περισσότερο από κάθε άλλην φοράν απαραίτητος. Τουναντίον η επιθυμία μας είναι να διδάσκεται εις όσον το δυνατόν περισσοτέρας ώρας, διότι θα δώση εις τους διδασκάλους μας ένα μέσον προς ευρυτέραν παρακολούθησιν της Παιδαγωγικής επιστήμης και προς εκμετάλλευσιν της πείρας και των πορισμάτων λαμπρών Αγγλων Παιδαγωγών ή και ξένων, μεταφρασμένων εις την αγγλικήν. Επιμένομεν όπως:

α) κύριον γλωσσικόν όργανον της μορφώσεως των διδασκάλων μας είναι η γλώσσα των, η μητρική την οποίαν και θα αποσταλούν να διδάξουν, και

β) η μόρφωσις των εμπιστευθή εις Έλληνας καθηγητάς υπό Έλληνα διευθυντήν.

8. Επιθυμούμεν προσέτι να υποβάλωμεν ενώπιον της Υμετέρας Εξοχότητος την επιθυμίαν παντός Κυπρίου όπως ίδη αποκαθιστάμενους και πάλιν εις τας θέσεις των πάντας εκείνους τους λειτουργούς της Μέσης και Κατωτέρας Παιδείας, οι οποίοι απομακρύνθησαν της υπηρεσίας διά λόγους πολιτικούς. Οι λόγοι οι οποίοι υπό της Κυβερνήσεως εθεωρήθησαν ως αποχρώντες διά την απομάκρυνσιν των, ούτε ως πρόσχημα δεν δύναται πλέον εκ της εξελίξεως

των γεγονότων να προσάγονται επιθυμούμεν δε να θεωρώμεν βεβαίαν την εκ νέου πρόσληψιν των.

9. Το τελευταίον σημείον εις το οποίον επιθυμούμεν να αναφερθώμεν είναι το πρόγραμμα των σχολείων μας, το οποίον όπως είναι σήμερον δεν εκπληρώνει τους σκοπούς της Παιδαγωγικής, οι οποίοι αποσκοπούν εις την δημιουργίαν χαρακτήρων και εις ανθρωπιστικήν μόρφωσιν. Βάσις της Παιδείας ενός τόπου, εξοχώτατε, δεν ημπορεί να είναι τίποτε άλλο παρά η ιστορία του τόπου και του λαού του, αι παραδόσεις του και αι ανάγκαι της ζωής του, όπως διαμορφώνονται εν τω πλαισίω των εθνικών γεωγραφικών και οικονομικών όρων του τόπου τούτου. Εάν το πρόγραμμα των σχολείων μας δεν ρυθμισθή επί τη βάσει των στοιχείων αυτών, όπως οι τοπικοί Εκπαιδευτικοί μας Οργανισμοί (Παγκύπρια Διδασκαλική Οργάνωσις, Εκπαιδευτικόν Συμβούλιον) αντιλαμβάνονται και εισηγούνται δεν είναι δυνατόν η Παιδεία μας να εξυπηρετήση επωφελώς και επαρκώς τας ανάγκας του τόπου μας.

10. Εις το σημείον αυτό θεωρούμεν επάναγκες ν' αναφερθώμεν εις το μάθημα της ελληνικής ιστορίας, η οποία τόσον ανηλεώς περικόπηκε υπό του διευθυντιού της Παιδείας, κατά τον διευθυντήν της Παιδείας, η ελληνική Ιστορία πρέπει να διδάσκεται εις τους Έλληνας της Κύπρου εις έκτασιν τόσην όσην και η ιστορία των λαών της Απω Ανατολής, ενώ απ' εναντίας η ιστορία αύτη είναι πλήρης υψηλών διδασμάτων και παραδειγμάτων αρετής καθ'ην στιγμήν διδάσκεται εις όλα τα πνευματικά μέτρα των πολισμένων λαών.

Είμεθα βέβαιοι ότι αν το Γραφείον Παιδείας διηύθυνε τα σχολεία οιασδήποτε περιοχής εν Αγγλία ουδέποτε θα εφήρμοζε ουδέ θα του επιτρέπετο να εισηγηθή ποτέ τοιαύτην τροποποίηση προγράμματος".

Ενας άλλος τομέας στον οποίο συνέβαλε το ΑΚΕΛ ήταν η ίδρυση Μορφωτικών Συλλόγων. Σ' αυτό μετέσχε κυρίως η αγροτική νεολαία και γενικά αγρότες και σ' αυτούς τους συλλόγους διοχετευόταν η γραμμή του κόμματος στον αγροτικό κόσμο. Στους συλλόγους

μετέβαιναν κατά καιρούς στελέχη του Κόμματος και μιλούσαν προς τους νέους και τους αγρότες γενικά προάγοντας έτσι τη γραμμή του κόμματος, αλλά συμβάλλοντας ταυτόχρονα και στην επιμόρφωση τους.